

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 157/2016 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen ensimmäisten maakuntavaltuustojen valintatavasta

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Vesa-Matti Saarakkalan /ps näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 157/2016 vp:

Aikooko hallitus toteuttaa ensimmäisten maakuntavaltuustojen valinnan suoralla kansanvaalilla, joka turvaa kansanvaltaisuusperiaatteen sekä vahvistaa kansalaisten mahdollisuutta vaikuttaa omiin elinoloihinsa koskevaan päätöksentekoon?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Pääministeri Sipilän hallituksen hallitusohjelman mukaan hallitus valmistelee sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestämistä kuntaa suurempien itsehallintoalueiden pohjalta. Itsehallintoalueille annetaan jatkossa myös muita valtiolta ja kunnilta siirrettäviä tehtäviä. Kansanvaltaisuuden turvaamiseksi alueita johtavat vaaleilla valitut valtuustot. Sitemmin hallitus on linjannut, että itsehallintoalueista käytetään nimitystä maakunta. Maakuntia tulee olemaan 18 ja ne perustetaan nykyisen maakuntajaon pohjalta.

Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistukseen ja maakuntien perustamiseen liittyvän maakuntalain valmistelun yhteydessä on esille noussut kysymys siitä, milloin ja miten ensimmäiset maakuntavaltuustot tulisi valita. Yleiseksi lähtökohdaksi valmistelussa on otettu, että säännönmukaisesti maakuntavaltuustot valittaisiin suorilla maakuntavaaleilla, jotka toimitettaisiin samanaikaisesti kuntavaalien kanssa. Maakuntalain on tarkoitus tulla voimaan 1.7.2017. Uusimuotoiset maakunnat aloittavat toimintansa vaiheittain mahdollisimman pian tämän jälkeen. Seuraavat kuntavaalit toimitetaan 9.4.2017, joten niiden yhteydessä ei maakuntavaaleja ehditä toimittaa. Sitä seuraavat kuntavaalit toimitetaan huhtikuussa 2021.

Valmistelussa on lähdetty siitä, että suoria maakuntavaaleja ei ole syytä lykätä vuoteen 2021 asti, vaan että jo ensimmäiset maakuntavaltuustot tulisi valita suorilla vaaleilla. Keskeisenä perusteena tähän on, että juuri ensimmäinen valtuusto tulee tekemään maakunnan tulevaisuuden kannalta hyvin merkittäviä päätöksiä, esimerkiksi koskien maakunnan taloutta, maakuntastrategiaa, hallintosäätöä sekä maakuntajohtajan ja muiden johtajien valintaa.

Puoluesihteerityöryhmä ehdotti 3.2.2016, että vuoden 2017 kuntavaalit siirrettäisiin kertaluonteisesti pidettäviksi lokakuun neljäntenä sunnuntaina (22.10.2017) ja että ensimmäiset maakuntavaalit toimitettaisiin niiden yhteydessä. Tällä tavoin molemmat vaalit voitaisiin toimittaa jo alusta lukien samanaikaisesti. Hallituksen reformiministeriryhmä linjasi kuitenkin maaliskuussa

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 157/2016 vp

2016, ettei puoluesihteereiden tätä ehdotusta toteuteta siihen liittyvien perustuslainmukaisuus- ja aikatauluriskien vuoksi. Puoluesihteerit ovat sen jälkeen pohtineet asiaa uudelleen.

Ensimmäisten maakuntavaalien ajankohtaa on käsitelty myös sosiaali- ja terveydenhuollon uudistukseen ja maakuntien perustamiseen liittyvässä itsehallintoalue-valmisteluryhmässä. Valmisteluryhmässä on arvioitu eri näkökohdista seuraavat vaihtoehdot: 1) Maakuntavaalit seuraavan presidentinvaalin (tammikuu 2018) yhteydessä; 2) Omat erilliset maakuntavaalit lokakuussa 2017; 3) Omat erilliset maakuntavaalit huhtikuussa 2018; 4) Maakuntavaalit seuraavien eduskuntavaalien (huhtikuu 2019) yhteydessä.

Hallitus linjaa ensimmäisten maakuntavaltuustojen valintatapaa edellä mainittujen näkökohtien valossa kevään aikana maakuntalain luonnoksesta päättämisen yhteydessä.

Helsingissä 8.4.2016

Kunta- ja uudistusministeri Anu Vehviläinen